

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. VI. cap. 2. & 3. de Infantibus non baptizatis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

esse reatum ex Adami actu peccaminoso tractum, & ad posteros cum illa Iustitia originalis carentia transfusum, quæ tamen non sit ipsum formale peccatum, prout est præcisè carentia sive privatio, quæ sit ipsa Augustini sententia. Imò in uberiori deductione, ut ostendat, eandem esse Scoti & Augustini sententiam, eandemque veram, dum opiniones Doctorum de originali peccato varias ad duo refert capita, prius eorum numero dicit esse, quod in reatu ex Adami peccato illud statuit, addens, hoc videri aliquid positivum morale adstruere, hancque sententiam tueri Richardum, Magronem, Curielem, Lugonem, Granadum, Arriagam, Orviedum, Tolatum, Cornelium à Lapide, Aegidium Lusitanum, Cabreram, Fulpium, Pontium, & juxta mentem hujus eandem tradidisse Pighium & Catharinum, qui etsi communiter reprobentur, quasi alienum à Sacra tradiderint Doctrina, revera tamen catholicè videri eos tenuisse, quos ita etiam conetur exponere Arriaga citatus. Et ubi alterius etiam opinionis de privatione Authores nominavit, quamvis inter se non parum diversos & præter mentem forsitan attracta, quod prolixius ostendere non est hujus loci; subjungit, *Mihi videtur prima sententia vera, imò & judico, Authores secunde in eam, velint, nolint, revolvit, & cum privatione reatum conjungere, quem ad modum ad parer in Rada, qui sic illud in privatione constituit, ut in nobis permaneat habituale, quod in Adamo fuit actuale &c.* quæ uti in antecedentibus, ita etiam in consequentibus ex Augustino prolixissimè deducit, interspersis hic & ibi veritatis Evangelicæ radiis, qui ostendunt sufficienter, *Macedonem* hanc Augustinianum, ut jam in antecessum monui, invitum quasi & reluctantem à partibus Scoti contra qualitatem positivam ab Augustino non obscurè propositam steris, dum negare non potuit, sed agnoscere fuit coactus, originale peccatum ab Augustino dictum fuisse *adfectionalem qualitatem & languorem, reatum habituale, peccatum habituale conversionem & aversionem habitualem*, utpotè quæ satis demonstrant, solam privationem non exhaurire vim mali hujus originalis, sed accedere omnino aliquid positivum morale, & quæ alia sunt plura, quibus esse possunt contenti positiva qualitatis assertores, quidquid etiam videatur aliis, qui solo forsitan nomine differunt, & nolentes volentes tandem id ipsum cum prioribus docent utut verbis noniisdem. Contrigit hoc idem nostro etiam Bellarmino, ad quem nunc tandem redeo, utpotè qui suam de originali peccato sententiam exhibiturus, his usus est verbis, *Si accipiat pro eo, quod residet in homine post actionem, & unde idem homo non peccans, sed peccator nominatur, peccatum originale est carentia Doni Iustitie originalis, sive habitualis aversio & obliquitas voluntatis, quæ & macula mentem DEO injusam reddens adpellari potest.* Et in hunc finem ipsius etiam Augustini consensum concessit, ad objecta quædam ex eo testimonia respondens post alia huc non pertinentia, *Augustinum non tenuisse, transiente peccati actu solum manere reatur, sed aversionem etiam habitualem sive iniquitatem & maculam, hoc est, reatum cum fundamento suo.* Ad quæ omnia nihil desiderari potest, quam sola vox positivæ, cujus curanti sint oïes Papistæ plerique ipsam rem agnoscentes, omnino nihil est causæ, nisi quis dicat, pertinere hoc etiam ad Pelagianismi femina, quæ non parè in Papatu latitare, dudum est, quod prudentiores & præ aliis moderatiores inter ipsosmet agno-verunt.

LIBRI SEXTI,

CAPUT SECUNDUM & TERTIUM,

De

INFANTUM SINE BAPTISMO
MORIENTIVM POENA.

Bellarminus præmissa diversarum quinque opinionum recensione, de quibus agit prolixè in sequentibus, quartam ex numero earum in se suscepit defendendam, his verbis expressam, *Fide Catholica tenendum est, parvulos sine Baptismo decedentes absolūtè damnatos esse, & non solà cælesti, sed naturali etiam beatitudine carituros perpetuò.* Prius membrum de beatitudine cælesti probat verbis Christi, *Nisi*

- Joh. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aquâ & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum DEI.* Posteriore autem verbis ejusdem, *Sicut Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Et, *qui credit in Filium, habet vitam æternam; qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira DEI manet super eum.* Ad que verba Bellarminus hæc notat, *Cum parvuli non baptizati nullo modo respiciant in serpente, id est, non credant in Christum, neque per se, neque per alios; nec actum, nec habitum, quid sequitur, nisi ut non habeant vitam æternam, ut pereant in æternum, ut non videant vitam, ut ira DEI maneat super illos? Rectè enim animadvertit S. Augustinus, non esse dictum, ira DEI veniet super eos, sed, manet super eos; ut intelligeremus, Fidem in Christum esse necessariam, non solum, ne incidamus in iram DEI, sed etiam, ut liberemur ab illâ, in quam incidimus per inobedientiam primi hominis, de quâ dictum est ab Apostolo, Erasmus enim & nos naturâ filii iræ, sicut &c. His accedit illud ejusdem Apostoli, Per unius delictum &c.*

Sunt igitur parvuli sine Baptismo decedentes secundum scripturas à DEO condemnati, & iratum contra se DEVM habent, & non videbunt vitam beatam in æternum. Nam corporalem quidem vitam in communi resurrectione percipient, sed non dicentur resurgere ad vitam, sed ad mortem, qui idcirco resurgent, ut perpetuò sint miseri, & non est vera vita, nisi ubi vivitur feliciter, ut Sanctus Augustinus docet. Post hæc provocat Bellarminus ad auctoritatem quorundam Conciliorum ab Augustino adprobatorum, quorum primum dictum Palæstinum, ipso met Augustino teste, compulsi Pelagium anathematizare, infantes, etiam non baptizentur, vitam habere æternam, Augustino de suo insuper adjiciente, Hæc autem negatâ, quid nisi mors æterna remanebit? Secundum Carthaginensè eodem Augustino præfidente statuit, quinque negat, parvulos liberari à perditione per Baptismum Christi, & salutem percipere sempiternam anathema sit.

Tertium eodem interessente Milevitanum de Pelagianis scripsit, quod parvulos, si nullis innoventur gratiæ Christianæ Sacramentis, vitam habituros æternam contendant præsumptione nequam. Præterea, ipsius Augustini propria adducit verba, diversis quatuor testimoniis. Primum hoc est, Fac-
 Epist. 106. buntur, videlicet erroris Pelagianis sectatores, aliquando, parvulos non bapti-
 ad Paulin. zatos vitam habere non posse, ac per hoc, quamlibet tolerabilius omnibus,
 I. de orig. qui propria etiam committunt peccata, morte tamen æternâ multari. Secundum,
 Anim. c. 9. Non baptizatis nemo promittat inter damnationem regnumque Cælorum quietis
 & l. 2. c. 12. hæresis permittit. Tertium, Novellos hæreticos Pelagianos justissime Conciliorum Ca-
 tholicorum & sedis Apostolicæ damnavit auctoritas, eoque quod ausi fuerint parvulis non
 baptizatis dare quietis & salutis locum, etiam præter Regnum Cælorum. Quartum,
 I. de pecc. nulla salus æternâ præter Baptismum Christi promittatur infantibus, quam non pro-
 mer. & mittit divina scriptura omnibus ingenis humanis proferenda. Aliâ præterea resimo-
 nem. c. 23. niâ, quorum loca tantum citat Bellarminus, quia hæc ipsi visa sunt esse potiora. Suc-
 cedunt tandem aliqua rationes auctoritate Augustini confirmatae. Prima ratio ita
 se habet, Parvuli non baptizati tum in hac vitâ, tum in alia, sunt captivi & in po-
 testate Diaboli; non igitur beati, ne naturali quidem Beatitudine, sed absolute mi-
 feri & infelices. Et quidem, quod infantuli, nisi baptizentur, sint captivi & in
 Coloss. 1. potestate Diaboli, est certissimum; nam Apostolus dicit, nos per Christum eripi de
 potestate tenebrarum.

Ex quo sequitur, ut ante Baptismum omnes simus sub potestate tenebra-
 rum. Quare CHRISTUS ipse dicit, se Paulum mittere ad gentes & po-
 pulos, ut aperiat oculos eorum, & convertantur de tenebris ad lucem, & de potesta-
 te Sathanae ad DEVM. Et alibi comparat Dominus Sathanam forti armato atrium
 suum custodienti. Et iterum inquit, Nunc Princeps hujus Mundi ejicietur foras.
 Luc. 11. Hanc autem Diaboli expulsionem in parvulis fieri per Baptismum, docent
 Joh. 12. exorcismi & exsufflationes, quarum in Ecclesia semper fuit usus. Ita Sanctus
 I. de pecc. Augustinus inquit, Vellem aliquis istorum, qui sapiunt contraria, mihi parvu-
 mer. & lum adferrent baptizandum. Quid in illo agit exorcismus meus, si in familia Diabo-
 nem. c. 34. li non tenetur? Et alibi, Ipsa sanctæ Ecclesiæ Sacramenta satis indicant, parvulos
 à partu etiam recentissimos per gratiam Christi de Diaboli servitute liberari.
 Et ibi

Et ibidem infra, Non, solum aetate maiores, sed puillos etiam eruit a potestate tenebrarum. Et iterum alibi, Verum est, quod antiquitus veraci fide Catholica praedicatur & creditur per Ecclesiam totam, quae filios fidelium nec exorcizaret, nec exsufflaret, si non eos de potestate tenebrarum & a principe mortis erueret &c. Et ibi, Hoc ergo generi humano inflicto vulnus a Diabolo, quidquid per aliud nascitur, cogit esse sub Diabolo. Denique, Non fides dubitat Christiana, quam novi oppugnare coeperunt haereticis, & eos, qui lavacro regenerationis abluntur, redimi de potestate Diaboli, & eos, qui nondum tali regeneratione sunt redempti, etiam parvulos redemptorum filios sub ejusdem potestate captivos esse, nisi & ipsi eadem Christi gratia redimantur. Ad omnes namque aetates pertinere non dubitamus illud, de quo loquitur Apostolus DEI beneficium, qui eruit nos de potestate tenebrarum &c. Et rursus, Accusat Ecclesiam, orbe toto diffusam, haereticus, in qua ubique omnes baptizandi non ob aliud exsufflantur, nisi ut ab iis principes mundi mittatur foras, a quo necesse est irae vasa possideantur, cum in Adamo nascuntur, si in Christo non renascantur, & in eius regnum per gratiam facta misericordiae vasa transferantur. Quae praeter haec contra Catharini sententiam ex eodem Augustino subjungit, quia cum prioribus ejusdem ferè sunt tenoris, merito hic praetermittuntur. Secunda ratio sumitur ex loco, in quo parvuli degunt, & semper degent; liquidem locus & carcer inferni, locus horridus ac tenebrosus, in quoque degent, sine dubio beati esse non poterunt, cum beatitudo definiatur status omnium bonorum adgregatione perfectus. Locum autem talium infantium esse carcerem inferni, docent imprimis omnes ferè Theologi Scholastici &c. docent hoc ipsum denique sancti Patres, qui non incerta opinione, sed fide certissima contra haeresin Pelagianorum istam rem tenendam esse confirmant, nominatim S. Augustinus, scribens, *Non est ullus ulli medius locus, ut possit esse nisi cum Diabolo, qui non est cum Christo. Hinc & ipse Dominus volens auferre de male credentium cordibus istam, nescio quam-mediatem, quam conantur quidam parvulis non baptizatis tribuere, ut quasi merito innocentiae in vita sint aeterna, sed quia non sunt baptizati, non sint cum Christo in regno ejus; definitivam prout ad obstruenda haec ora sententiam, ubi ait, qui non est mecum, contra me est. Et alibi, Nullus relictus est medius locus, ubi ponere queas infantes. De vivis & mortuis judicabitur, alii erunt ad dextram, alii ad sinistram; non novi aliud. Si ergo dextra erit & sinistra, & nullum medium locum in Evangelico novimus, cur, in dextra regnum caelorum est. Qui ibi non est, in sinistra est. Au-
thor item Hypognostici, qui vel est Augustinus, vel alius omnium consensu doctus & antiquus inquit, Primum locum fides catholicorum autoritate divina credidit esse regnum caelorum, unde non-baptizatus excipitur. Secundum gehennam, ubi omnis apostata vel a Christi fide alienus aeterna experietur supplicia. Tertium penitus ignoramus, imò non esse in Scripturis S. invenimus. Finge locum, Pelagiane, ex officina perversi dogmatis tui, ubi alieni a gratia Christi vitam requies & gloriae parvuli possint possidere. Caetera, praefertim quae ad rationem quartam ex Augustino habet Bellarminus, quia contra paulò ante memoratam Catharini sententiam militant, quae cum Evangelicorum sententiam non convenit, vitandae prolixitatis causa hic quoque omittuntur; paucis tantum subjunctis, quorum in refutatione objectionum ejus mentionem facit Bellarminus, quae videlicet ad communem causam infantem videntur pertinere. Tertia igitur obiectio haec est, si verum fuerit, quod Augustinus ad renatum scripsit, videlicet, his pueris medium adsignare locum inter gehennae supplicium & regnum caelorum haeresin esse Pelagianam, consequens est, ut omnis schola haeresin defendat Pelagianam. At, cur non potius fateamur, quod Augustinus humani aliquid passus est, & excessit in dogmate? Bellarminus respondet, S. Augustinum non dicere, haeresin esse Pelagianam, parvulis adsignare medium locum inter supplicium gehennae & regnum caelorum, sed inter damnationem regnumque caelorum &c. Sed esto, scripsisset Augustinus, non posse parvulis medium adsignare locum, nisi ex sententia Pelagianorum, inter supplicium gehennae & regnum caelorum, quod verè scripsit; non propterea consequens erit, ut omnis schola haeresin defendat Pelagianam. Nam tamen si in eo ferè conveniant scholastici, ut parvuli sine Baptismo decedentes non patiantur poenam sensibilem ignis corporalis; aperte tamen docent, eos esse in inferno, & poenam damni luere perpetuò. Ac per hoc non adsignant illis medium locum inter supplicium gehennae & regnum caelorum, sed in ipsa gehennâ mitiore poenâ quam ceteros puniendos esse adfirmant; a qua sententia ne ipse quidam Augustinus abhorret multum. Non igitur Augustinus aliquid humani passus esse, aut excessisse in hoc dogmate censendus est; sed illi planè humanum aliquid patiuntur & excedunt, qui parvulos in superiore parte terre, quasi in*

1. 7. in Jul.
c. 2.
& 8.1. 1. de Nupt
& Conc.
cap. 20.

1. 2. c. 18.

1. 1. de pecc.
mer. &
rem. c. 12.

Matth. 12.

Serm. 14.
de V. A.
post.1. 1. circa
med.1. 1. de oris
Anim. c. 9.Serm. 14.
de V. A.
post.

Para-

Paradiso terrestri collocant, eosque beatos dicunt & felices. *Ultima obiectio sequentia*
 1.3. de lib. ex Augustino verba suppediat. Quis novit, quid parvulis, quorum cruciatibus majorum duritia contunditur, aut exercetur fides, aut misericordia probatur; quis inquam novit ipsis parvulis in secreto Judiciorum suorum bonæ compensationis reservet DEUS.

Epist. 28. ad Hieron. Respondet Bellarminus, Idem S. Augustinus alibi explicat sua hæc verba ac dicit, ea se protulisse pro infantibus baptizatis, non autem pro iis, qui sine peccati originalis remissione decedunt. *Capite sequenti quarto* contra penam lenius pro penâ damni alia duo loca profert ex Augustino, quorum prius ita habet, dicunt aliqui, qualis in Judicio futuro deputabitur cui nec inter Justos locus est, quoniam nihil rectè fecit; neque inter malos, quoniam nihil peccavit? Quibus respondetur, Ad universitatis complexum & totius creaturæ vel per locos vel per tempora ordinatissimam connexionem non posse superfluo creari qualemcunque hominem, ubi nullum arboris folium superfluo creatur; sed sanè superfluo quæri de meritis ejus, qui nihil meruerit. Non enim metuendum esse ne vita potuerit esse media quædam inter rectè factum atque peccatum, & sententia Judicis media esse non possit inter præmium atque supplicium. *Ad hæc Augustini verba Bellarminus ita*, Hanc Sanctum Augustinus sententiam, quod ego quidem legerim, retractavit nusquam, & tamen si hoc faciendum esse censisset, magnam habuit occasionem, tum primo retractationum libro, ubi deligenter hos examinavit libros, tum in Epistolâ post viciesimam octavâ ad Hieronymum, ubi disputat de parte quâdam hujus capituli. *Addit*, Neque verò in his verbis S. Augustinus tribuit parvulis medium locum inter Cælum & Infernum, sed mediam sententiam inter præmium, quod iis debetur, qui propriâ voluntate aliquid meruerunt boni, & supplicium, quod iis debetur, qui propria voluntate sibi met ipsis penam pepererunt. Quare parvuli sine Baptismo decedentes non carebunt supplicio communi peccato originali & actuali, quibus amittitur gratia DEI, quæ pena est carentia visionis divinæ; sed liberi erunt ab eâ penâ, quæ propria est actualis peccati, quæ pena ignis sive sensus adpellatur. *Posterior Augustini locus hic est*, Ego non dico, parvulos sine Christi Baptismo morientes tanta esse penâ plectendos, ut eis non nasci potius expediret. Et *ibidem*, Quis dubitaverit, parvulos non baptizatos in damnatione omnium levissimâ futuros? Quæ, qualis & quanta erit, quamvis definire non possim, non audeo tamen dicere, quod eis, ut nulli essent, quàm ut ibi essent, potius expediret. *Inde Bellarminus duo colligit, multum ad rem pertinentia, ut putat.* Primo, sanctum Augustinum non ausum fuisse de parvulis morientibus sine Baptismo illam Domini sententiam pronuntiare, melius erat ei, si homo ille natus non fuisset; cum tamen ea sententia de illis omnibus pronuntiarî posse videatur, qui sempiterno igne in Gehenna cruciantur. *Deinde*, S. Augustinum nunquam adfirmare voluisse, parvulos illos in specie torqueri penâ sensus, sed tantum in genere aliquam sustinere penam. Non enim dicit solum, se definire non posse, quanta sit ea penâ, quod referri potuisset ad solam magnitudinem, sed ait, quæ, qualis & quanta sit, definire non possum. Quæ verba satis aperte indicant, de ipsa penæ specie Augustinum fuisse incertum. *Et hæcenus* ex Augustino pro penâ damni Bellarminus, quæ ideo aliis pluribus omissis libuit adducere, ne causam conquerendi habeat pars adversaria, quasi mens augustissimi Doctoris non rite fuerit proposita. De ipsa quæstione quoad Augustini autoritatem, ex *Cassandro* præsertim, supra est actum, ubi Controversia de ipsius Baptismi necessitate fuit discutienda. Nunc ante-quàm pauca, quæ restant, addam, notari debet, quando Evangelici ad ductum S. Scripturæ & Analogiæ Fidei exinde sufficienter deductæ infantibus Christianorum ante Baptismi perceptionem mortuis æternam beatitudinem adscribunt, non id eos facere, quasi modum aliquem ordinarium statuerent præter hoc regenerationis Sacramentum perveniendi ad DEUM, cum ingenuè & ultrò agnoscant libenterque fateantur, pertinere hoc ad vias DEI extraordinarias, nobisque hominibus in hoc imperfectionis statu impervias, olim verò penitus cognoscendas. Neque id etiam sit respectu sanctitatis ab eujus connatæ & fœderalis, vel ob absolutum DEI de eorum ad æternam vitam electione decretum, quam Doctores Calviniani causam solent adducere, suis insistentes hypothesibus hic non excutiendis. Multò minus, ut Pelagianismum hoc in capite introducant, statuendo, fidelium liberos nasci absque peccato originali, atque hinc sine reatu æternæ damnationis, quod ab Augustinæ Confessionis doctrinâ procul abesse nemini puto incognitum. Sed & fides parentum hic non venit in considerationem, cum in publico iterum constet, quæ de fide alienâ in negotio Justificationis & æternæ beatitudi-

nis Evangelicorum sit sententia constans & verbo Dei consentanea. *Verum*, quod hic in controversiam venit, est præcipuum, annon probabilissimè credendum sit, Deum infantes fidelium (nam de gentiliū & extra Ecclesiae gremium liberis exemplo Pauli minis solliciti sumus, ut nec de eorum cita morte abreptorem salute desperandum omnino videatur) vel in Matris utero, vel inter ipsos partus dolores, vel proximè post partum ante-quàm sacramenti regenerationis participes fieri potuerunt, mortuos, ob non contemptum, sed in extremo necessitatis casu inevitabilem sacramenti defectum, quia secundum communem regulam Theologorum *Gratiæ regnum præsupponit Potentiæ*, modo quodam singulari & extraordinario, etsi nobis hic cum pluribus aliis incognito, à contracto per carnalem generationem originalis peccati reatu, pro infantia & universalis Misericordiae erga totum genus humanum adfectu, propter universale Filii incarnati meritum, à quo nullus hominum absolute excluditur, liberare, eosdemque salutis aeternae cum cæteris fidelibus adscribere? Nemini quidquam hic præscribunt Doctores Evangelici, neque modestè dissentientes aut rem in dubio ponentes diro subiiciunt anathemati, sed quemvis suo sensu abundare sinunt. Hoc verò est, quod durius esse putant, & concoquere non possunt si de Fide, & Catholica quidem, præscribitur tenendum, hos infantes absolute damnatos esse, uti Bellarminum vidimus tristem & lugubrem sententiam supra ferentem. Fundamenta & rationes, quæ meliora jubent de horum infantum statu sperare, aibi prolixius leguntur, nobis hic de Augustini sententia tantum sollicitis; quam utut nostræ per omnia similem fuisse dici non potest, eæ tamen hypotheses hic & ibi in scriptis ejus leguntur, quæ per viam consequentiæ nulla vi adhibita ducunt ad eam, ubi *Cassander* loco supra citato prolixissimè ostendit. Et quia *Catharinus* citante Bellarmino in hac de pœna Infantum non baptizatorum quæstione *excessum* Augustino adscripsit, non præter rem est, docere, eum ita non solum neque primum statuisse, sed & ante & post illum fuisse & adhuc esse, qui idem de Augustino senserint & sentiant. Congessit plerorumque nomina & judicia recentissimus scriptor, *Henricus de Noris*, Veronensis, Augustinianus, in Vindiciis pro Augustini doctrina nuper editis, hanc etiam Quæstionem proponens, *An sanctus Augustinus, adserens, parvulos puniri minutissima pœna sensus, in infans, per excessum sit locutus?* In cujus Discussionem quamvis omni modo Doctorem aliàs augustissimum ab *excessu* liberare & defendere conatus est, ingenue tamen nos informavit, per quos Authores olim & nunc *excessus* hic sancto Patri sit imputatus, sequentia sub initium Quæstionis exhibens: *Nusquam novi censors Augustini titulo potiori excessus eidem videntur objicere, quàm ubi de pœnis puerorum sine Baptismo decedentium cum Pelagianis disputavit; etenim antiqui etiam Scholastici hoc ipsum de S. Doctore publicarunt. Hoc Scotus, hoc Richardus, hoc Major Capreolus, aliisque consensu unanimi tradidere. De hoc Augustini placito scripsit S. Bonaventura. Plus dixit, minus intelligi volens. Quam sententiam Annatus grandioribus exscripsit characteribus, sæpiusque ad elevandam Augustini auctoritatem obrudit. Nec desuere, qui rem politulo, ut ipsis quidem videtur, exemplo explicarunt, teste Hauserio, Anatom. August. Hinc, inquit, sicut Equites armati, dum invehuntur in hostes, eodem impetu solens obvios etiam pueros inerimes conculcare; ita & B. Augustinus persequendo Pelagianos videtur quibusdam quasi præ fervore pugnandi minus etiam illis pepercisse parvulis. Quinimò nec abstinere à scommate. Adfirmat enim Soto, illos, qui positam S. Augustini sententiam defendunt, ignominia causa nuncupari Tortores puerorum. Et noster Puteanus testatur, Gregorium Ariminensem, quod Augustino similia tradidit, adpellari, tortorem puerorum. Itaque Adamus (scriptor Germanis non ita cognitus, uti Gallis, quorum lingua etiam in libris suis est usus) in Calvino fuisset & Augustini armis destructo (cujus operis mentionem Vindex hic Augustinianus statim ab initio laudatarum pro Augustino vindiciarum, & post sæpius facit,) scribit, Augustinum in taxanda infantum pœnâ zeli excessu extra quæstionem, quam habebat cum Pelagianis, tractum fuisse ac locutum præter intentionem; additque, Patres, qui de Quæstione hac scripsere, omnes contrariam tradidisse sententiam. Idem habet Antoninus Moraines vel Johannes Martinonus in suo Anti-Jansenio, scribens, Quod Gregorius Magnus ac Fulgentius Ruspensis in ea doctrina cum S. Augustino concinere, non ex sensu Ecclesie, tanquam illius testes, sed ex suo id adseruisse. Hæc ex aliis Veronensis ille Augustinianus, qui etsi, ut dixi, sententiam Augustini quavis modo ab excessu liberare fatigit, cujus Disputationem prolixissimam readsumere & Examini subjicere nunc non vacat, neque etiam opus est; si sufficit tamen, nos ab illius iudicio habere*

vid. D.
Mein. An-
throp. S.
Dec. I.
Disp. 7.
Quæst. 2.

vid. D.
Feurb.
Falc. 2.
Disp. 7. &
seqq.

c. 3. b. b.
p. 30.

T. II. col.
705.

in hæc,
quæst. 83.
art. 4.
dub. 4.

Disp. 40.
num. 60.

bere nomina eorum, qui in ipsamet Ecclesia Romanensi auctoritatem Augustini in hoc, uti in pluribus aliis capitibus rejecerunt, adeoque nec Evangelicos ad eam in eodem rigore nimis obligare possunt. Accedunt ingenua Confessio Dominicani supra etiam laudati, *Ioh. Baptista Gonetii*, qui in *Clypeo Theologiae Thomisticae* citato, sicut opinionem Bellarmini de pœna damni cum dolore & tristitia interiori ob carentiam Visionis beatificæ, quam auctoritate Augustini confirmare studuit, ex professo refellit ac ostendit, non eam fuisse Augustini mentem, imo ejus sententiæ adversam; ita, quæ voluit videri apertissimâ sinceritate, sine omni circuitione agnovit,

l.c. Disp. 7.
art. 7. §. 4.
num. 190.

Epist. 28.

Augustinum valdè anxium fuisse & dubium in hac materia, & modo in unam partem, modo in alteram declinasse, quod patere putat inde, tum quia ad Hieronymum hac in re suam hesitationem & dubitationem manifestè declaravit his verbis. Cum ad pœnas ventum est parvulorum, magnis, mihi crede, coarctor angustiis, nec quid respondeam profus invenio, &c. *tum quia etiam disputans contra Pelagianos virtualiter & per consequentiam adserit, se dicere non audere, quod parvuli non baptizati æterno puniantur igne, ad eum provocans Augustini ex opere contra Julianum scripto locum, quem ultimum ex citatione Bellarmini habemus.*

His ita breviter prænotatis, quæ in genere ad hanc Quæstionem controversam observasse, cum eis præsertim Monitis, quæ *Cassander* non semel commendatus graviter inculcavit, non erit nullius operæ pretium; pauca quædam insuper subjungam ad præcipua, quæ Bellarminus non sine rædiosa repetitione ex Augustino lectoribus obtrusit. Certè quæ sub initium ad verba Christi & Apostoli ex Augustino notavit, ad eò sunt generalia, ut non nisi per plurimas consequentiarum consequentias ad specialem hunc casum possint applicari, quem quia Doctores Evangelici peculiarem & extraordinarium esse fatentur, non ægrè ferri potest aut debet, si præter universalem Dei gratiam, neminem absoluto quodam Decreto reprobantis, & universale Christi meritum, neminem sine prævio contemptu excludentis, ad extraordinariam hic confugiant salvandi viam, in scriptura sacra non usque ad eò insolitam, nec sine exemplo confictam. Concilia ab Augustino adprobata quod attinet, propriè Evangelicos non tangunt, utpotè contra Pelagium decernentia, quorum Evangelicis quoad salutem Infantum non baptizatorum nullam esse respectu causæ moventis communionem, dictum est supra. Et posito, quamvis hoc in puncto idem sensisset olim Pelagius, quod hodiè Evangelici, nondum sequeretur tamen, hæreticam fuisse hanc doctrinam, nisi etiam hæretica fuerit, dum docuit Pelagius, *Regnum Cælorum in Veteri etiam Testamento promissum*, uti legitur capite quinto libri *de gestis Pelagii*, (rectius juxta *Gerardi Ioh. Vossii* observationem, *de gestis Palestinis*, id est, Synodi illius Palestinæ, quæ aliàs in plerisque Conciliorum Tomis à loco dicitur *Diospolitana*, in causâ Pelagii ab Episcopis in Palestinâ congregatæ) qui sub Augustini nomine primùm à *Marco VVelfero*, Augustianorum Duum Viro, memoriæ inter Eruditos celebratissimæ, post à *Claudio Menardo*, unâ cum duobus libris posterioribus contra *Julianum*, sententiæ Pelagii Adversorem pertinacissimum, non procul ab hujus seculi initio fuit editus, de quo pluribus alibi. Ut non prolixè excutiam censuras de hac Synodo antiquorum, quas ex aliis collegit *Coriolanus*, utpotè quod Hieronymus vocavit Synodum *miserabilem*, ipseque Romanus Pontifex Innocentius, cujus tempore fuit celebrata, *Baronio* teste, ejus Acta nequaquam probare ac confirmare voluit. Quæ ex *Carthaginensi* Synodo habet Bellarminus ad thesin suam contra Evangelicos defendendam, ex eodem fonte manant, adeoque Pelagianorum errori opposita ad Evangelicorum sententiam referri non debent. Ostendit hoc ipsum clarè Augustinus, mentem Synodi loco per Bellarminum citato sequentibus verbis exhibens: *Quicumque dogmatizat & adfirmat, humanam sibi ad vincenda peccata & mandata Dei faciendam posse sufficere Naturam, & eo modo Gratia Dei, quæ evidentiùs declaratur orationibus sanctorum, adversarius invenitur; & quicumque negat, parvulos per Baptismum Christi à perditione liberari & salutem percipere sempiternam, anathema sit.* Quid, quæso, hæc ad Evangelicos? Anne hæc contra Evangelicos militant, quorum Doctrina tamen, uti notum est, æquè sententiam Pelagianorum rejicit & damnat, nihilque cum eâ habet commune, ut ex ante notatis constat.

Mist. Pelag. l. 1. c. 13.

Epist. 79.
A. 415.
§. 9. & 20.

stat. Eadem planè ratio est Synodi *Milevitane*, quæ utramque sequuta est intervallo non magno, uti Augustinus iterum loco, quem Bellarminus indicavit, satis apertè docet.

Non enim de casu necessitatis & extraordinario sermone tunc fuisse, nec ex eodem fundamento, quo Evangelici nituntur hodiè, Pelagianos parvulis ante Baptisimum morientibus salutem æternam adscripsisse, patet ex verbis Augustini proximè sequentibus, quibus ad duo refert capita Pelagianorum in hac *Questione*, & quæ ad eam pertinent, sententiam, *quibus omnino totum, quod Christiani sumus, nitantur evertere, quæ corda sustinent fidelia, nimirum, Deum non esse rogandum, ut contramalum peccati atque ad operandum justitiam sit adiutor noster; & non opitulari parvulis ad æternam vitam consequendam Gratiæ Christianæ sacramentum.* Plenius hæc cognoscantur, si ipsum Canonem Synodicum, numero & ordine *secundum*, accuratè ponderemus, qui ad verbum sic habet: *Placuit, ut, quicumque parvulos recentes ab utero Matrum baptizandos negat, aut dicit, in remissionem peccatorum eos quidem baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lavacro expicitur, unde fit consequens, ut in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit, quoniam non aliter intelligendum Rom. 8. est, quod Apostolus ait, Per unum hominem &c. nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit.* Propter hanc enim Fidei regulam parvuli etiam qui nihil peccatorum in semet ipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt. Judicet lector cuicumque etiam parti addictus, modo sincerà mente prædictus, & verum à falso discernere doctus, num hæc contra Evangelicorum sententiam possint infervere, & speratam Infantum Christianorum præpropera mortè interentorum salutem omnino & totaliter evertere? Tam procul enim remota est Pelagianorum sententia in hac Synodo justè damnata à sententia Evangelicorum, quam procul à terra distat Cælum; tamque parum commercii inter se habent, quam cum nigro album convenit vel convenire potest.

E numero testimoniorum, quæ Bellarminus ex non uno Augustini libro, ad suam trahit sententiam, *primum* videtur quidem sine omni exceptione ei favore; quod etsi non omnino negari possit, quatenus videlicet sententia Pelagianorum sese opposuit sanctus Doctor, ita libenter velim audire vel legere, quid Bellarmino hyperaspistes respondere possit ad id, quod Pater augustissimus ibidem, ubi Bellarminus consensum pro se invenisse putavit, eandem Eucharistiæ, quam Baptismi, necessitatem in parvulis urisse videtur, ita scribens: *Nullus, qui se meminit Catholicæ Fidei Christianum, negat aut dubitat, parvulos non accepta regenerationis gratia in Christo, sine Cibo carnis ejus & sanguinis potu, non habere in se vitam, ac per hoc pœna sempiternæ obnoxios.* Equidem quæ sit ipsius Bellarmini circa necessitatem Eucharistiæ parvulis quoque ab Augustino adscriptam sententia, & quomodo mentem Augustini in hac *Questione* conetur explicare, supra ostensum fuit in loco, ubi de sensu *capitis sexti Iohannis* Augustinum verba facientem habuimus, & simul indicatum, quam variè & insuper contradictoriè Bellarminus in hoc negotio sit versatus, & quanto opus sit subsidio, ut non tantum cum Augustino, sed & secum ipso consentire videatur; quam speratam, dubito, an aliquis hodiè sit suscepturus, huncque Ecclesiæ Romanensis promachum tam insolentem à tam turpi labe & ignominia, quæ alibi quoque sæpius in opere hoc prolixo occurrit, liberaturus. *Secundus & tertius* Augustini locus, quos ex opere de Anima & ejus origine desumpsit Bellarminus, quia iidem directè opponuntur Pelagianis, quorum vestigia nullatenus premunt Evangelici, meritò hic tanquam ad rem non pertinentes omittuntur. *Quartus* à Bellarmino mutilus & semiplenè est adductus, iis studiosè omisiss, quæ responsum sufficiens Evangelicis possunt præbere. Integer locus hic est: *Nulla ex nostro arbitrio præter Baptisimum Christi salus æterna promittatur Infantibus, quam non promittit Divina scriptura humanis omnibus ingenuis præferenda.* Conferat lector cum his verba à Bellarmino citata & observabit iterato, fraudem ab eo non piam hic commissam esse, dum verba Augusti-

NB.

ni, emphatica, *ex nostro arbitrio*, ipsius Quæstionis controversiæ statum attingentia, nequiter dissimulavit, malæ nimirum causæ indicio, quam hac etiam ratione, ut alias sæpe, satis manifestè prodidit. Videlicet, idem hic dixit & scripsit Doctor augustissimus, quod testimonio etiam *primò* proximè laudato docuit, parvulos non acceptâ regenerationis Gratia non habere *in se* vitam, quæ eadem est Evangelicorum sententia & doctrina. Adde, Patrem sanctum hic quoque eandem Eucharistiæ & Baptismi necessitatem urgere in Infantibus, de quâ re modo dictum. Insuper, tale quid in antecedentibus paulò habet Augustinus, quod Evangelicorum sententiâ confirmare potest non parum, ita scribens: *Quis audeat dicere, Christum non esse infantum Salvatorem nec redemptorem?* Atqui, quomodo dici poterit Infantum Salvator & redemptor, si eos possessione Beatitudinis æternæ excludit, qui culpâ non suâ, nullo contentu accedente, regenerationis gratiâ per mortis inevitabile Fatum privantur, nullaque aliâ ratione semet ipsos juvare possunt? Repeto, quod ante dictum, *regnum Gratia presupponit regnum Potentiæ*; quod si ullibi & unquam in Theologia, hic certè & quam-maximè quidem habere locum debet, ne ulla vis Benignitatis & Misericordiarum Dei non-nisi summæ, imò ipsimet etiam justitiæ, per damnatricem hanc sententiâ nimis rigorosam, contra commendatum utriusque in scripturâ S. temperamentum inferatur, habeantque parvuli, de quo non injustè conquerantur in æternum, quasi secum sine culpâ desertis actum sit contra fas & æquum; quod procul absit ab eo, qui omnis veri amoris fons, ipsa quin charitas, eaque fecundissima, in omnes se homines diffundens, & cur non infantes quoque? Nulla certè causa est sufficiens, quæ illos à dilectione hac verè catholicâ & universali excludat, plures autem, eademque prægnantes & satis graves, quæ de illorum salute non-nisi optimè jubet sperare, Augustino in eodem loco ansam præbentè, verbis admodò citata proximè referendis: *A peccato, ab aegritudine, ab ira Dei, cujus naturaliter filii sunt, qui, etiamsi per atatem non habeant proprium, trahunt tamen originale peccatum, non liberat, nisi Agnus Dei, qui tollit peccata Mundi; non nisi Medicus, qui non venit propter sanos, sed propter ægrotos; non nisi Salvator, de quo dictum est generi humano, Natus est vobis hodie Salvator; non nisi redemptor, cujus sanguine nostrum deletur debitum.* Adde, lector, paulò ante laudatâ, & quod ad spem bonam de parvulis Christianorum sinè Baptismo decedentibus concipiendam possit pertinere, non desiderabis.

Sequuntur rationes, quibus utitur Bellarminus ex Augustino ad confirmationem sententiæ de Infantibus non baptizatorum damnatione, quarum *prima* suam habet fundamentum in *Exorcismo*, quem ipse Bellarminus supra ceremoniis Baptismi adnumeravit, alii inter sacramentalia recenset. Atqui sicut Evangelici non negant, esse hunc ritum satis antiquum, & in Ecclesia olim, tempore etiam Augustini, usitatum, non tamen propriè *operativum*, sed *significativum* modò, occasione videlicet adultorum, qui dicebantur *Catechumeni*, ex libertate Christianâ, nullo Christi mandato, cum pluribus aliis ritibus & ceremoniis introductum; *significativum* dico, utpotè quo miseria hominis ante gratiam regenerationis spiritualis ob connatum originale peccatum & provenientia inde mala non unius generis indicabatur, non verò, quasi Infantes Christianorum vel corporaliter, vel spiritualiter essent obsessi, & quia dicuntur filii iræ, ideo etiam filii Satanæ diu possint & defleant, quod horrendum & deis, qui ad ipsum fœdus Gratia pertinent, minimè concedendum; ita illegitima est consequentia & illatio, si ab eo, quod Augustinus cum aliis Ecclesiæ Doctoribus de significatione Exorcismi in administratione Baptismi docuit, & nos Evangelici facillè admittimus, imò contra rigorosos hujus Ceremoniæ antagonistas tanquam rem *adiaphoram* & suos usus habentem, quantum res ipsa patitur, defendimus, fiat argumentum contra id, quod juxta Fidei analogiam Deus in Infantibus *ordinario* regenerationis medio absque culpâ suâ destitutus extra ordinem per Misericordiam facere & operari piè creditur, justitiâ ejus omni ex parte illæsa, cui per temperamentum supra laudatum è plenissimo satisfactionis Christi thesauro ex asse sit satis, ita, ut nihil sit super eorum, quæ Infantibus his certo respectu innocentibus circa æternæ beatitudinis impetrationem esse possent impedimento. Quoad rationem *secundam* & sequentis *tertiæ* objectionis responsum, Bellarmino utrobique contra Pelagianorum de *medio* quodam loco ex Augustini sententiâ opinionem disputante, præter id, quod repeti hic posset ex Controversiâ de *Ignè Purgatorio* per negationem *medii* alicujus loci ex hypothesi, quâ Augustinus hic utitur, omnimodè extin-

vid. Vice-
Com. obs.
Eccles.
III. c. 29.
conf. D.
Mcisn.
Colleg.
Adiaph.
Disp. V.
p. t. adde
D. Dannh.
Theol.
Conf.
P. 275.

extinguendo, uti supra in loco fuit ostensum; hoc iterum debeturgeri, Evangelicos neque in hoc, sicut in cæteris, sentire cum Pelagianis, nihil planè *medii* post mortem inter cælum & infernum, æternam beatitudinem & damnationem agnoscentes, sed scripturâ duce non nisi inferno & æternæ damnationi adscribere, quibus in cælo & æternæ beatitudinis statu nullus ob Fidei salvificæ defectum est locus. Ubi simul admiratione digna est Bellarmini subtilitas, quâ ad describendam Pelagianorum, & liberandam ab eorum commercio Scholasticorum Opinionem, contra *Catharinum* Augustino excessum in hoc Dogmate adscribentem usus est, statuens, hæresin Pelagianam parvulis sine Baptismo decedentibus assignare medium locum non inter supplicium Gehennæ & regnum cælorum, sed *inter damnationem regnumque cælorum*, quasi verò ut de ipsius distinctionis nullitate nihil dicam, Scholastici in hoc adeo procul ab ipsis recedant pelagianis, & non idem ferè cum illis dicant & sentiant, quod ipsum nuper non obscure visus est agnovisse citatus supra *Macedo* Augustinianus, in *Collatione Doctrinae Scoti & Thomæ*, alteram, uti vocat, Catholicorum de hac Quæstione sententiam inter duas extremas sequentibus proponens verbis, *Medium quendam statum in alia vita inducit inter gloriam Beatorum & pœnam damnatorum, id est, felicitatis cujusdam naturalis, experitis quidem boni supernaturalis extra Gratiam & Gloriam, sed cumolata omnibus naturæ bonis, que intra illius spheram esse possunt, que amplectatur cognitionem Dei auctoris naturæ & rerum naturalium, integritatem mentis & corporis, & omnes que utramque deceant voluptates.* Addit, *Hac felicitate parvulos omnes donandos esse, qui cum originis peccato decedunt adfirmant* Petrus de Aquila apud Dionysium Carthusianum, Pighius, Savonarola & Catharinus. *Inclinat* Lessius & Martinus de Roa. *Favet* Suarezius & alii pii & misericordes Theologi. Si autem hi sunt pii & misericordes Theologi, qui de Infantibus sine Baptismo mortuis benè sperant, annon è contrario, qui ad alteram sententiam extremam declinant, parvulos nimirum hos in statu damnatorum fore statuentes, & qui eos cum pœnâ damni pœnam sensus quoque ab Igne Gehennali passuros docent, quorum aliquos idem *Macedo* nominat, videlicet *Ariminensis, Driedo, Sonnius, Poncius* &c. erunt, si loquar mitissimè, minus pii & immisericordes; à quorum censu neque omninò liberandi sunt, qui teste eodem *Macedone* duas alias amplectuntur sententias, quas vocat medias, & vel cum *Aquinatè, Bonaventurâ, Richardo, Lombardo, Alense, Alberto, Durando, Gabriele, Scoto, Vasquezio, &c.* solam adscribunt pœnam damni & carentiam visionis Dei, sine ulla exinde tristitia & interno dolore, atque sic etiam sine omni torturâ; vel cum *Abulensi, Bellarmino*, & ante eos *Innocentio* &c. pœnam damni cum animi dolore & tristitia inde ortâ, citra tamen pœnam sensus statuunt, utpotè utriusque id docentibus, quod, non dicam, cum Justitia, sed Misericordiâ Dei & Amore ejus catholico non convenire videtur, ut jam dictum est. *Accedit*, quod ex illo Augustini loco patet, qui secundus inter ea fuit testimonia, quibus pro se usus est Bellarminus, ex opere de *Anima & ejus origine* desumptus, merum esse postulatum & cerebri tantum Scholastici figmentem, statuere pœnam damni in inferno separam & distinctam à pœna sensus, utpotè cujus rei nullum è S. Literis ostendi potest fundamentum. *Restant* nunc duo adhuc Augustini testimonia, quibus pro sola pœnâ damni contra pœnam sensus militat Bellarminus; quorum examine etiamsi facilè possemus carere, propter ea, quæ jam sufficienter sunt ad præsens institutum adducta, tamen quia ex ipsorummet interpretum Papæorum explicatione diversa, quod prius præsertim concernit testimonium, aliquis potest esse ad Evangelicorum sententiam ex Augustini mente illustrandam usus, omnino non debent sine aliqua observatione prætermitti. Et quoad prius quidem ex augustissimo Doctore testimonium, quod in opere de *Libero Arbitrio* legitur, quæ ad ejus sensum Bellarminus pro sua notavit sententia contra alteram extremam, *Gregorii* nimirum *Ariminensis*, &c. non omnibus placent, qui post Bellarminum hanc Quæstionem controversam tractarunt, nominatim laudato proximè *Macedoni*, qui Augustinum aliter planè, quam Bellarmino fuit visum, intellexit, statuens, Augustinum in citato opere de hac Controversia agere ita, ut spectatis tantum naturæ principis disputet contra Manicheos, ac proinde, quid futurum fuerit illis pueris; natura sua nec benè, nec malè agere valentibus, inquirere, nihilque tunc de peccato originali & natura in eo concepta disputare, atque sic juxta statum naturæ secundum se spectatum. *Ratiocinari*; & quamvis non retractaverit expresse animadvertisse

T. II. Col-
lar. 8.
Differ. 4.
Sect. 3.
p. 459.

vid. D.
Metaph.
Philos. S.
T. III.
Sect. II.
c. 6. qu. 4.

l. c. p. 464.

Gggg 3.

tamen

1. I. c. 9. tamen in retractationibus, se libros illos de libero arbitrio adversus Manichæos scripsisse, & eis abuti Pelagianos contra Doctrinam de Gratia à se traditam; & perspicue testari Patrem sanctum, se non loqui ex sensu scripturarum admissio originali peccato, neque de pœnis illius, sed secundum naturam ipsam, quomodo loquebantur Manichæi, ut eos ex suis impugnet principis. Hæc ille Macedo, quæ tamen itidem aliis non omnino probantur, & quidem recentissimo Vindici Augustiniano, Henrico de Noris, Veronensi, quem sub initium hujus responsi ad Bellarmini tractationem habuimus testem eorum, qui mitius judicant de Infantibus non baptizatis. Nam etiam si hujus Macedonis responsionem ad Augustini testimonium omnimodæ falsitatis accusare non audeat, meliorem illâ tamen se dare putat, dicens, *Semipelagianos olim testimonio eodem abusus fuisse, ut gradum facerent ad infringendum argumentum à parvulis ab Augustino deductum, ut gratiam ex meritis exploderent.* In hunc finem sequentia profert Hilarius Arelatensis, quem in Historia Pelagianâ præcipuum fuisse ex numero Semipelagianorum docet, ad Augustinum verba, *Parvulorum causam ad exemplum majorum non patiuntur adferri, quam & sanctitatem tuam eatenus dicunt attingisse, ut incertum esse volueris, ac potius de eorum pœnis dubitare malueris, quod in libro tertio de libero arbitrio ita posuisse meministi, ut hanc eis occasionem potuerit exhibere.* Subjungit, huic Massiliensum objectioni respondere Doctorem sanctum in libro de dono perseverantiæ, se olim Presbyterum libros de libero arbitrio, quos Rome Laicus inchoarat, perfecisse in Africa. Quare etiam si tunc de parvulorum pœnis dubitasset, nemo, ait, ut opinor, esset tam injustus atque invidus, qui me prohiberet perficere, atque in hac dubitatione remanendum esse mihi judicaret. Addit, non oportere credi, se ea de re dubitasse, sed quod Manichæi, quidquid de pœnis Infantum sentiretur, erant rejiciendi, ne naturarum duarum, nempe mali bonique permixtio crederetur, & concludit, Absit, ut parvulorum causam sic relinquamus, ut esse nobis incertum dicamus, utrum in Christo regenerati, si moriantur parvuli, transcant in æternam salutem, non regenerati autem transcant in mortem secundam &c. Itaque sanctus Doctor ideò non retractavit, quod olim docuerat de pœnis parvulorum, quia de iisdem non dubitaverat. Imò in Epistolâ ad Hieronymum, cujus supra etiam mentio est facta, scribit de eodem libro tertio de libero arbitrio, *Non de damnatione eorum parvulorum, qui sine illo, nempe Baptismo, ex hac migrant vita, tunc aliquid dicendum putavi, quia non, quod nunc agitur, agebatur.* Etenim Augustinus ibidem disputat tantum de pœnis, quas parvuli in hac patiuntur vitâ &c. Et hæc tamen ille etiam, quæ prolixius discutere & examini rigoroso subicere præsentis Instituti ratio non vacat. Satis autem constat exindè, quam variè Augustinus pro sententia minus pia & immisericordi à sectatoribus ejusdem trahatur & distrahatur, ita ut nec dum post omnem operam in hoc collocatam pateat, ad quas partes propriè referendus sit, nullo ferè non ad ejus auctoritatem provocante, ut notum est ex variarum opinionum collatione. Est nunc super adhuc ultimum sancti Doctoris testimonium, quod Bellarminus sumit illustrandum, ex opere contra Julianum; cujus verò tenor quia itidem merâ constat dubitatione, ad antecedentia meritò pertinet. Nemo autem Bellarminianæ partis feret agrè, si cum pluribus Ecclesiæ Romanensis Doctoribus, uti Macedo supra vocavit, piis & misericordibus benè, quin & optimè de Infantibus Christianorum non baptizatis speremus, & Augustinum in certamine, contra Pelagianos unius extremi circa originale peccatum defensores, quod in fervore Disputationis, aliàs etiam solet evenire, ad aliud extremum per excessum esse delapsum, & aliquid humani passum dicamus; quod extra omnè dubium ipsemet agnosceret, si Evangelicorum & quorundam inter adversariæ partis scriptores pro pia & misericordi sententia videret & ponderaret rationes, atque ad ejus confirmationem hypotheses à propriis suismet libris desumptas, à Cassandro diligentissimè collectas & in ordinem debitum redactas.

Porro testibus Evangelicæ Veritatis pro salute infantum sine Baptismo decedentium adnumerari possunt aliquatenus ii etiam, qui eisdem liberant ad minimum à pœna sensus & doloris seu tristitiæ propter carentiam boni vel pœnam damni, cujus causa non pauci ad auctoritatem Augustini provocat. Inter hos testes nomen suum voluit extare laudatus ante Ioh. Baptistam Gonetus, ordinis Prædicatorum, qui in Chyepo Theologiæ, uti vocat, Thomistica, contra novos ejus impugnatores, hanc versans Quæstionem, ubi aliorum opiniones sibi contrarias rejecit, liberatricem verò sententiam elegit defendendam, post auctoritatem scripturæ & Doctorum quorundam

rundam Ecclesiasticorum, tertiam hanc adduxit rationem Augustini testimonio munitam. Illa culpa, quae non reddit vituperio & increpatione dignum, a fortiori non reddit dignum aliquâ penâ sensibili & positiva, cum hæc acerbior sit & durior. (NB. Ego non inconsequenter addo, etiam à privativâ.) Sed per originale peccatum nemo fit dignus reprehensione & vituperio, ergo nec penâ sensibili & positiva, seu cruciatu ignis æterni. Major patet, minor ex Augustino probatur, aperte in libro de duabus animabus docente, cum, qui non fecit, quod facere non poterat, non esse ullâ reprehensione dignum, addito, hoc ita esse cuilibet notum & perivium, ut illud decantent & in montibus Pastores, & in Theatris Poetæ, & indocti in circulis, & docti in Bibliothecis, & Magistri in Scholis, & Antistites in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum. At, subsumit Gonetus, infantes ita contraxerunt originale peccatum, ut non potuerint contrahere. Ergo, concludit idem ex Augustino, nulla increpatione & reprehensione sunt digni. Unde, sic ulterius argumentatur, inauditum est in Ecclesia, quæquam argui, quod nascendo contraxerit originale peccatum. Post hæc inter objectiones secundam dicit esse à testimoniis Patrum, Augustini nominatim, adfirmantis, parvulus sine Baptismo decedentes in ignem æternum ituros; & Authoris libri Hypogosticæ, dicentis, quod decedentes sine Baptismo parvuli experiantur Gehennam ignis, quibus duo sequentia reponit, inquitens primo, juxta phrasin scripturæ & S. Patrum nomine ignis quamlibet penam significari, eodem Augustino docente. Unde quando idem, inquit Gonetus, & alii Patres docent, Pueros sine Baptismo decedentes torqueri, loquuntur metaphoricè, & ignis nomine penam damni significant. Ita adfirmare Thomam & Glossam Juris Canonici, non aliâ adsignantis penam infantibus sine Baptismo decedentibus, quàm tenebras, id est, privationem visionis DEI. Hanc verò interpretationem, subjungit Gonetus, esse legitimam, & S. Patrum menti consentaneam suaderi potest, quia in his locis agebant contra Pelagianos, adferentes, parvulos sine Baptismo decedentes esse quidem excludendos à Regno Cælorum, non tamen à vita æterna sed beatitudine donandos esse; unde intentum Augustini loco erat citato, suadere, parvulos sine Baptismo decedentes non pervenire ad æternam beatitudinem, sed ab eâ excludi, quod sufficienter convincitur, nomine ignis, combustionis & cruciatu æternum intelligendo supplicium seu penam damni æternam, cum quâ felicitas æterna nequit componi. Deinde, quod S. Patres adducti docent de penâ parvulorum sine Baptismo decedentium, id adferunt pertinere ad fidem. Nullus autem sine manifesto errore potest adferere, hoc esse fidei, quod parvuli æternum cruciabantur penâ sensus sive ignis tormento, sed solum, quod damnati sint, & æternum puniendi penâ damni. Si insuper Augustinus accipiatur in rigore, scribit Gonetus porro, secum conciliari non poterit; nam aliis in locis aperte satis docet, parvulos nullam sensus penam sustinere. Secundo respondet Gonetus, quod supra jam monui, Augustinum valde anxium fuisse in hac materia & dubium, & modo in unam, modo in alteram declinasse partem; quod patet, tum quia suam hæc in re hæsitacionem & dubitationem manifestè his declarat verbis: Cum ad penas ventum est parvulorum, magis, mihi crede, (scribit autem hæc verba ad Hieronymum) coarctor angustus, nec quid respondeam, prorsus invenio; Tum etiam, quia disputans contra Pelagianos virtualiter & per consequentiam adferit, dicere, se non audere, quod parvuli non baptizati igne puniantur æterno, scribens, Non dico, parvulos sine Baptismo Christi morientes tant a plectendis esse penâ, ut eis non nasci potius expediret. Et iterum, quis dubitaverit, parvulos non baptizatos, qui solum habent originale peccatû, in damnatione omnium levissima futuros; quæ qualis & quanta erit, quamvis definire non possim, nō tamen audeo dicere, quod eis, ut nulli essent, quàm ut ibi essent, potius expediret. Quibus verbis non solum suam hæc in re dubitationem & anxietatem declarat, sed magis etiam propendet & in nostram inclinat sententiam. Docet enim, hanc Christi de proditore Judâ sententiam, Melius erat illi, si natus non fuisset, non posse parvulis accommodari; quod falsum esset, si penâ ignis torquerentur. Nam licet non esse secundum se non sit adpetibile, ut potè pura boni privatio; benè tamen, in quantum est adleviativum cruciatu & penæ, uti Thomas docet. Item subdit Augustinus, tales parvulos in damnatione, omnium levissima futuros; quod non esset verum, si aliquam sensus penam sustinerent. E contra verò, si à penâ sensus sint immunes, mitior procul dubio, & tolerabilior erit eorum damnatio. Addo, quod idem Doctor sanctus alibi scribit, quod sicuti vita potuit esse media inter recte factum atque peccatum, ita & potest dari sententia iudicis media inter præmium atque supplicium. Sed si parvuli paterentur penam damni & sensus, illorum sententia non esset media inter præ-

Tom. III.
Disp. 7. de
Peccat. orig. Act.
7. §. 178.

cap. II.

Serm. 14.
de Verb.
Apost.

Quæst. 9.
in Jos.

de Con-
secr. dist. 4.
c. Nulla.

Epist. 28

lib. V. con-
tra Jul. c. 8.

l. III. de lib.
arb. c. 23.

mium & supplicium, uti de se patet. Ergò, ex mente Augustini solà damni pœnâ puniuntur. Nec valet, si alias, sententiam parvulorum idèò *mediam* ab Augustino inter præmium constitui & supplicium, *quia mitiori pœna, quam adulti puniuntur.* Non valet, inquam; nam inter adultos etiam unus alio punitur mitius, & homines mitiori pœnâ quam Dæmones regulariter loquendo sunt puniendi, & tamen nemo dicit, adultum mitiori puniendum pœnâ, vel auditurum *mediam* inter præmium & supplicium pœnam. Ergò, si parvuli pœnam sensus & damni paterentur, malè adfereret Augustinus, *mediam* esse inter præmium & supplicium sententiam parvulorum. Ita *Gonetus* disputat contra rigidiores ex Augustino, contra Bellarminum verò, parvulis sine Baptismo morientibus ob carentiam visionis beatificæ *dolorem & tristitiam* cum aliis adscribentem, monet, Augustinum loco suprà citato adferere, *pœnam, qua punitur peccatum originale, omnium esse mitissimam*, quod esset falsum, si ratione beatitudinis amissæ parvuli dolorem & tristitiam sententiam interiorem. Addit confirmationem ex eo, quod ibidem profiteretur Augustinus, *adferere se non audere, parvulos sine Baptismo morientes tantâ plectendos esse pœnâ, ut eis non nasci potius expediret.* Nam si ex amissâ beatitudine dolorem & mœstitiam interiorem sentirent, melius ipsis esset omninò, non esse, cum talis dolor non possit non esse gravis. Sic etiam contra Bellarminum Augustini autoritate utentem *Gonetus*, de quibus antequam breviter censuram in gratiam lectoris adponam, merentur huc etiam excubiri, quæ legere licet apud Norisii, Professoris ante Patavini, post pisani Antimachum, *Fulgentium Rissbrochiam*, inter plures injurias, quas laudatum vindicem Augustino intulisse in se suscepit demonstrandum, hanc quoque referentem, atque sic contra eam scribentem: *Ad censuram voco propositionem istam, quia eam video à gravibus Theologis reprehendi & condemnari, quod sit contra communem Theologia Scholastica sensum, Scripsit contra illam Requiescenus, & audio quendam ex Carmelitanis adversus Norim scribere hæc de re.* Andreas Duvallius, *Parisiensis Doctor*, in *Tractatu de Peccato*, censet eam penè alienam esse à Fide; & *Brancatus de Laurea*, Tomo quarto, qui est de *Novissimis*, ubi tractat de pœnis parvulorum, negans eos ab igne torqueri, sic scribit: Ita nunc tota sentire videtur Ecclesia, nullo penitus excepto, nisi contentioso aliquo adfectante Augustini doctrinam mordicus secundum apicem sustinere. *Gravius hanc sententiam de ignis pœna suggillat Paulus Gryfaldus, ordinis Prædicatorum, in decisionibus fidei Catholice & Apostolice, cujus produco verba:* Infans sine Baptismo decedens igne punitur. Hæretica, videlicet & sententia. Contra hanc hæresin communis est opinio Sanctorum, quod infantes solo privati Baptismo & cum originali peccato non cruciantur pœnâ sensus vel igne. *Tamen Augustinus de fide ad Petrum dicit, infantes eadem cum dæmonibus cæterisque damnatis supplicii qualitate plecti; & in libro de Baptismo parvulorum, Quando confiteris parvulum non esse futurum in regno, fateris, futurum in igne æterno. Idem scribit in opere Hypognocticò. At quoad pœnæ quantitatem dicit esse levissimam. Interpretatur verò Augustinum cum Doctore Angelico (Thomâ) ad sensum congruentem communi sententia Scholasticorum. Idem facit suprà memoratus Laurea cujus hæc verba sunt,* Respondendum ad omnia Augustini loca, cum parvulis cum originali defunctis infernalem adsignasse locum, non autem ignis cruciatum; & quando ait, idem importare ignem ac ignis combustionem, intelligendum est in sensu accommodo juxta capacitatem subjecti in ignem mittendi. Eam verò Augustini mentem esse, ex suo (ejus) adparet contextu, cum pluries ait, *pœnam parvulorum fore mitissimam.* Atque hæc ille etiam cum pluribus, undè quamvis jam constet, non placere plerisque Doctoribus Papæ rigorem Augustini in hæc Controversia, adeoque eum vel omninò deleri, vel ejus sententiam qualitercunque emolliiri, non tamen veritas est evicta, dum ex ejusdem Augustini sententia parvulis sine Baptismo morientibus adminimum *pœna damni* adscribitur, quam sine *pœna sensus* esse, nondum ita sufficienter demonstrarunt hujus discriminis defensores, ut nihil super amplius sit dubitationis quod ante observatum. Præterea, quam rationem contra *pœnam sensus* ex Augustino produxit suprà *Gonetus*, contra pœnam damni etiam militare, nemini consequentiarum perito esse potest incognitum. Et quæ de *media* inter præmium & cruciatum sententia ex opere de *libero arbitrio* ad-

pag. 279.
& seqq.

Quest. 4.
art. 3.

§. Infans.
p. 215.

cap. 27.

ducuntur, perpendant ulterius eruditi, annon opposita sint iis, quæ ex pluribus ejusdem scriptis contra hanc *medietatem* in Controversia de *Purgatorio* sunt vindicata; ut non dicam, melius omnino non esse, quam vivere in æternum extra statum visionis beatificæ, quod per simile vel exemplum Absalomî à facie Patris remoti, utut in gratiam recepti potest illustrari, quia de cætero, quâ libertate dicti scriptores gaudent in recedendo ab autoritate Augustini, Evangelicos etiam gaudere in dubium vocari non debet.

Tertia Controversia generalis.

De

REPARATIONE GRATIÆ,

& prima principalis,

De

GRATIA ET LIBERO ARBITRIO, LIBRI PRIMI

CAPUT TERTIUM & seqq.

De *Questione*

An Gratia gratum faciens sit qualitas per modum habitus in homine permanens?

Bellarminus adfirmat, & quidem ex sententia communi Theologorum, de *Lombardo* monens, quod etsi charitatem non aliquem habitum, sed ipsum Spiritum S. esse videatur, docere tamen cum *S. Augustino*, Spiritum S. non solum eos in habitare, qui actu eum cognoscunt & diligunt, sed parvulos etiam baptizatos, qui eum actu neque cognoscunt neque diligunt, ex quo putat sequi, ut crediderit, *Spiritum S. per habitum aliquem habitare in parvulis.* Hoc ut demonstraret, inter cætera scripturæ loco provocat ad per Christi verba, dicentis, *Aqua, quam ego dabo, fiet fons aquæ salientis in vitam æternam.* Addit, fons iste Spiritus Sanctus est per gratiam inhabitans, sive gratia Spiritu S. inhabitante diffusa, quod colligi putat tum ex loca parallelo, tum ex Patribus, nominatim *Cyrillo, Theophylacto, Hieronymo, Basilio, Ambrosio, Chrysostomo*, à quibus *Augustinum* & alios interpretes non dissentire scribit. Præter id sequentem quoque adducit Augustini locum: *Ille, in quo omnes vivificabuntur, præterquam, quod se ad iustitiam præbet imitantibus exemplum, dat etiam sui spiritus occultissimam gratiam, quam latenter etiam infundit & parvulis.* Subjungit Bellarminus illustrationis ergo, *Hic sanè negari non potest, quin S. Augustinus de gratia habituali loquatur, quæ & occultissima est, & cujus solius capaces sunt animi parvulorū.* Subjungit, eundem Doctorem sanctum dicere, *parvulos per Baptismū converti ad Deum, cum ante ea essent aversi;* quod existimat intelligi non posse, nisi de *Conversione habituali per infusum habitum* charitatis. Et quia pro sententia Evangelicorum non nescivit Bellarminus aliqua militare Augustini testimonia, ideo ad ea respondere conatus est pro viribus. Duas autem ex eo produxit objectiones, quarum priorem desumptam esse dixit ex illis Augustini verbis, quibus ita loquatur de gratia, ut videatur velle, *eam non esse habitum, quo nos utamur, sed ipsum potius Spiritum S. qui nos regat & moveat,* comparando liberum nostrum arbitrium jumento, & DEI gratiam fessori, à quo jumentum gubernetur & regatur; & scribendo, *in operibus gratia voluntatem nostram esse comitem, non ducem, pedissequam, non præviam.* Respondet Bellarminus, *S. Augustinum loqui de gratia simul creatâ & increatâ, id est, de DEO, qui per dona sua creata sedet in nobis, & variis modis nos ducit, regit, moderatur & gubernat, non secus ac fessor jumentum, quod existimat Apostolum illis admonuisse verbis, Qui Spiritu DEI aguntur, hi sunt filii DEI.* Addit, Hinc autem non tolluntur habitus creati & infusi, sed potius adferuntur &

Joh. 4.

1. de præca-
mer. &
tem. c. 9.

ibid. c. 34.

1.3. Hypog.
Epist. 106.

Rom. 8.

con-